

Informacja o działalności komitetu problemowego PAN w 2019 r.

Gabinet Prezesa
Polskiej Akademii Nauk
Warszawa

I. Informacje ogólne: KOMITET BADAŃ POLARNYCH PRZY PREZYDIUM PAN

I.1. Skład osobowy i struktura organizacyjna Komitetu:

Skład Prezydium Komitetu Badań Polarnych PAN:

Przewodniczący KBP PAN: prof. dr hab. Piotr GŁOWACKI
Zastępca Przewodniczącego: dr hab. Wojciech MAJEWSKI, prof. IP PAN
Zastępca Przewodniczącego: dr hab. Michał ŁUSZCZUK
Sekretarz Naukowy: dr hab. Monika KĘDRA, prof. IO PAN
Członkowie:
prof. dr hab. Jacek JANIA
mgr Agnieszka KRUSZEWSKA

Skład osobowy Komitetu Badań Polarnych PAN:

1. dr hab. Robert BIALIK
2. prof. dr hab. Magdalena BŁAŻEWICZ
3. dr hab. Katarzyna CHWEDORZEWSKA
4. prof. dr hab. Andrzej GAŹDZICKI
5. prof. dr hab. Piotr GŁOWACKI
6. prof. dr hab. Marek GRAD, czł. koresp. PAN
7. dr hab. Dorota GÓRNIAK
8. prof. dr hab. Aleksander GUTERCH, czł. zwyczajny PAN
9. dr hab. Piotr JADWISZCZAK
10. prof. dr hab. Jacek JANIA
11. dr hab. Monika KĘDRA
12. dr inż. Małgorzata KORCZAK-ABSHIRE
13. prof. dr hab. Andrzej KOSTRZEWSKI
14. mgr Agnieszka KRUSZEWSKA
15. Prof. dr hab. Krzysztof KUBIAK
16. Prof. dr hab. Marek LEWANDOWSKI
17. dr hab. prof. UŚ Ewa ŁUPIKASZA
18. dr hab. Michał ŁUSZCZUK
19. dr hab. prof. PAN Wojciech MAJEWSKI
20. dr hab. inż. prof. AGH Maciej MANECKI
21. prof. dr hab. Krzysztof MIGAŁA
22. prof. dr hab. Jerzy NAWROCKI
23. prof. dr hab. Maria OLECH
24. dr hab. Piotr OWZAREK
25. dr hab. inż. prof. UMG, kpt. ż. w. Tadeusz PASTUSIAK
26. prof. dr hab. Rajmund PRZYBYŁAK
27. prof. dr hab. Stanisław RAKUSA-SUSZCZEWSKI, czł. koresp. PAN
28. prof. dr hab. Jacek SICIŃSKI
29. dr Agnieszka SKORUPA
30. dr hab. Ireneusz SOBOTA prof. UMK
31. prof. dr hab. Kazimierz STRZAŁKA, czł. koresp. PAN
32. dr hab. Mateusz STRZELECKI
33. dr hab. prof. PG Anna STYSZYŃSKA
34. dr hab. prof. PAN Waldemar WALCZOWSKI
35. prof. dr hab. Jan Marcin WĘSŁAWSKI
36. dr hab. Katarzyna WOJCZULANIS-JAKUBAS
37. dr hab. Piotr ZAGÓRSKI

38. prof. dr hab. Wiesław ZIAJA
39. prof. dr hab. Zbigniew ZWOLIŃSKI

Członkowie honorowi:

1. mgr Marek KAMIŃSKI
2. mgr Wojciech MOSKAL

Zestawienie liczbowe:

liczba członków ogółem: **41**
członkowie honorowi: **2**

w tym członkowie PAN:

członkowie rzeczywisci PAN: **1**
członkowie korespondenci PAN: **3**

zatrudnionych w (jako głównym miejscu pracy):

członkowie:

jednostkach PAN: **10**
szkołach wyższych: **27**
instytutach badawczych¹: **1**
pozostałych²: **2**

członkowie honorowi:

jednostkach PAN: **1**
szkołach wyższych: **0**
instytutach badawczych: **0**
pozostałych: **1**

Komisje lub zespoły (nazwy, przewodniczący); udział w ich składzie osób niebędących członkami Komitetu.

1) Zespół Klimatologii i Kriologii Polarnej oraz ds. współpracy z International Permafrost Association (IPA) - prof. dr hab. Rajmund Przybylak

udział w ich składzie osób niebędących członkami Komitetu: **6**

2) Zespół ds. współpracy z International Arctic Science Committee (IASC) - dr hab. Michał Łuszczuk

udział w składzie osób niebędących członkami Komitetu: **6**

3) Zespół ds. współpracy z Council of Managers of National Antarctic Programs (COMNAP) - Agnieszka Kruszewska

udział w składzie osób niebędących członkami Komitetu: **2**

4) Zespół ds. współpracy z Forum of Arctic Research Operators (FARO)

oraz Svalbard Science Forum - prof. dr hab. Piotr Głowacki

udział w składzie osób niebędących członkami Komitetu: **2**

5) Zespół ds. wydawnictw i dokumentacji historycznej - prof. dr hab. Agata Olech

udział w składzie osób niebędących członkami Komitetu: **1**

6) Zespół ds. wydawnictw i dokumentacji historycznej - prof. dr hab. Agata Olech

udział w składzie osób niebędących członkami Komitetu: **1**

7) Rada Redakcyjna kwartalnika Polish Polar Research- prof. dr hab. Agata Olech

udział w składzie osób niebędących członkami Komitetu: **20**

I.2. Zakres działania Komitetu.

Nadrzędnym celem działań Komitetu Badań Polarnych była konsolidacja i koordynacja działań środowiska naukowego badaczy polarnych w Polsce oraz stymulowanie badań naukowych ze szczególnym uwzględnieniem dużych programów i projektów międzynarodowych.

W związku z tym w 2019 r. realizowano najważniejsze zadania Komitetu:

- stymulowanie znaczącego udziału Polski w strategicznych światowych programach naukowych w Arktyce i Antarktyce (SCAR Priorities, IASC Strategic Plan 2018-2023), poprzez ścisłe kontakty i współpracę z międzynarodowymi organizacjami i sieciami polarnymi, a zwłaszcza na forum Arctic Science Ministerial oraz w ramach EU-PolarNet;
- udział w pracach nad projektem polskiej polityki polarnej (m.in. na forum Grupy Roboczej ds. Polarnych przy MSZ „Polar Task Force” (grudzień 2019)
- działania na rzecz dalszej konsolidacji środowiska badaczy polarnych, m.in. w celu przygotowania innowacyjnych projektów badawczych w skali międzynarodowej oraz utrzymania na Polskiej Mapie Drogowej Infrastruktur Badawczych Polskiego Multidyscyplinarnego Laboratorium Badań Polarnych (PolarPOL);

---

¹ instytuty badawcze w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych

² w tym 2 osoby – emeryt instytutu PAN, emeryt szkoły wyższej

- wzmożenie upowszechniania wyników badań polarnych dla zrozumienia globalnych skutków zmian klimatu m.in. przez wspieranie inicjatywy utworzenia muzeum polarnego w Polsce;
- stymulowanie współpracy pomiędzy uczelniami i instytutami PAN, bądź innymi jednostkami naukowymi oraz gospodarką, włączając w to służenie wiedzą ekspercką agendum rządowym RP oraz sektorowi gospodarczemu;
- wydawanie czasopisma o zasięgu międzynarodowym (kwartalnika) *Polish Polar Research*;
- popularyzacja w społeczeństwie wyników badań polarnych, zwłaszcza mających odniesienie globalne;
- inicjowanie interdyscyplinarnych projektów badawczych krajowych i zagranicznych z odpowiednio silnym udziałem polskich zespołów naukowych – współpraca przy powołaniu Międzynarodowej Środowiskowej Szkoły Doktorskiej przy Centrum Studiów Polarnych;
- patronat naukowy oraz pomoc w rozwoju polskiej infrastruktury badawczej w arktycznych i antarktycznych obszarach polarnych w odniesieniu do polskich stacji naukowych oraz statków badawczych;
- wspieranie rozwoju naukowego młodych badaczy przez włączanie ich do działań Komitetu, oraz patronat naukowy i wsparcie organizacji APECS Polska (Association of Polar Early Career Scientists);
- wspieranie inicjatyw informujących społeczeństwo o osiągnięciach i planach polskich badaczy z zakresu nauk polarnych, w tym aktualizacja i rozbudowa strony internetowej KBP PAN i udział nauk polarnych w wydarzeniach popularyzujących naukę.

I.3. Dane adresowe do korespondencji: adres pocztowy, adresy elektroniczne, telefon do kontaktów.

ul. Księcia Janusza 64,
01-452 Warszawa
tel.: 0-22 6915687
e-mail: kbp@igf.edu.pl

II. Zebrania Komitetu

II.1. Zebrania plenarne (data, najważniejsze omawiane problemy, w tym zebrania z referatami naukowymi).

II.1. Posiedzenia plenarne Komitetu

Posiedzenie Komitetu Badań Polarnych PAN odbyte w dn. 19 marca 2019 r., pierwsze w nowej kadencji, odbyło się w Pałacu Staszica w Warszawie. Wzięło w nim udział 28 członków KBP PAN, a także przedstawiciele Ministerstw: dr Aleksander Dańda i pan Tomasz Jałukowicz (Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego), dr Konrad Marciniak i pani Joanna Krawczyk-Grzesiowska (Ministerstwo Spraw Zagranicznych), pan Edward Święcicki, pani Justyna Szumlich, pani Barbara Lewkowska i pan Maciej Styczyński (Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej) oraz pani Monika Lesz (Ministerstwo Środowiska). W spotkaniu udział wzięli również dr Dariusz Ignatiuk (Uniwersytet Śląski, Centrum Studiów Polarnych).

Obrady otworzył Wiceprezes PAN, prof. Paweł Rowiński, który powitał wszystkich zebranych, następnie pogratulował wszystkim, którzy zostali włączeni w skład Komitetu i razem z panią Naczelnik Elżbietą Gasek-Swobodą uroczyście wręczył 35 nominacji członkom KBP PAN, a także ogłosił, że Prezydium PAN uchwałą nr 12 powołało prof. Piotra Głowackiego na przewodniczącego KBP PAN.

Przewodniczący prof. Piotr Głowacki podziękował za zaufanie i poprowadził dalszą część obrad.

- Przewodniczący poinformował, że czterech członków PAN zgłosiło chęć wejścia w skład Komitetu: prof. Stanisław Rakusa-Suszczewski, prof. Aleksander Guterch, prof. Marek Grad i prof. Kazimierz Strzałka; ponadto w skład Komitetu wchodzi również członkowie honorowi: dr Maciej Zalewski, Marek Kamiński i Wojciech Moskal.
- Przewodniczący poinformował, że wśród członków Komitetu 20 osób reprezentuje Nauki o Ziemi, 11 osób – Nauki Biologiczne, trzy osoby – Nauki Społeczne, jedna – Nauki Techniczne. Natomiast reprezentacja jednostek wygląda następująco: 10 osób to reprezentanci Instytutów PAN, a 25 osób to reprezentanci uczelni wyższych. Łącznie Komitet jest reprezentowany przez 20 jednostek naukowych. Dziesięć osób w obecnym składzie Komitetu to osoby nowe, które nie wchodziły wcześniej w skład Komitetu. W składzie Komitetu znajduje się 11 kobiet i 24 mężczyzn. Przewodniczący przypomniał zakres prac Komitetu: zajmuje się oboma regionami polarnymi: Antarktyką i Arktyką; reprezentuje wiele dyscyplin naukowych (z obszaru nauk ścisłych, przyrodniczych, społecznych oraz humanistycznych); stanowi forum, w którego prace angażują się zarówno wybitni i doświadczeni naukowcy, a także młodszy stażem badacze legitymujący się już dobrymi i ważnymi osiągnięciami. Jednym z najważniejszych zadań Komitetu jest konsolidacja badań polarnych w Polsce i za granicą; ważna jest także działalność wydawnicza oraz popularyzowanie nauki. Odnośnie progresu w rozbudowie infrastruktury polarnej, Przewodniczący przypomniał o inwestycjach Multidyscyplinarnego Laboratorium Polarnego (zakończony I etap dla Arktyki i w realizacji II etap dla Antarktyki), o środkach

przyznanych na budowę i modernizację Polskiej Stacji Antarktycznej im. Henryka Arctowskiego, a także o dalszych planach: budowie statku dla badań i zaopatrzenia naszych stacji polarnych oraz powrocie do Stacji Antarktycznej im. Henryka Dobrowolskiego. Przewodniczący powiedział, że Komitet udziela patronatu APECS – Polska (Stowarzyszenie Młodych Badaczy u Progu Kariery), a także ściśle współpracuje z Polskim Konsorcjum Polarnym.

- Głos zabrali przedstawiciele ministerstw.
- Pani Monika Lesz z MŚ podkreśliła jak ważne jest, aby badania w regionach polarnych odbywały się w sposób nieinwazyjny dla środowiska; powiedziała o chęci uczestnictwa Ministerstwa w spotkaniach dotyczących spraw polarnych.
- Dyrektor Konrad Marciniak z MSZ podziękował poprzedniemu i obecnemu Przewodniczącemu KBP za zaangażowanie MSZ w sprawy polarne i powiedział, że MSZ nadal będzie współpracował ze środowiskiem polarnym m. in. w ramach zespołu Polar Task Force (platforma gromadząca badaczy oraz przedstawicieli środowisk rządowych, spotyka się, co rok w grudniu) oraz z IBB PAN w ramach corocznych spotkań państw Układu Antarktycznego (spotkanie organizacyjne planowane jest w kwietniu 2020 r., przed złożeniem dokumentów na lipcowe spotkanie ATCM). Przypomnił, że MSZ przygotowywało założenia Polskiej Polityki Polarnej (we współpracy z badaczami polarnymi, dokument oczekuje na przyjęcie przez Radę Ministrów), następnie poinformował, że w czerwcu 2020 r. w Londynie odbędzie się pierwszy warsztat między obserwatorami a Radą Arktyczną dotyczący m. in. żeglugi i jej wpływu na środowisko w Arktyce (Dyrektor podziękował za współpracę z MGMIŻŚ), na jesieni planowane jest spotkanie państw Formatu Warszawskiego (zrzesza obserwatorów Rady Arktycznej), a Holandia organizuje spotkanie w formacie rządowym na temat wpływu turystyki na środowisko Antarktyki.
- Pan Maciej Styczyński z Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej przekazał, że Ministerstwo prowadzi wiele działań ściśle związanych z zainteresowaniami KBP PAN, przede wszystkim w kwestii szlaków żeglugowych, bezpieczeństwa żeglugi, zapobiegania zanieczyszczeniu morza przez statki, rybołówstwa dalekomorskiego, budownictwa okrętowego (w tym współpraca w zakresie budowy statku na potrzeby badań polarnych). Podziękował przedstawicielom Komitetu za dotychczasową współpracę, która w nadchodzącym czasie z pewnością zostanie jeszcze bardziej pogłębiona.
- Pan Tomasz Jałukowicz z MNiSW podkreślił, że Ministerstwo współpracuje od dawna ze środowiskiem badaczy polarnych, korzysta z zasobów intelektualnych członków KBP PAN, a z drugiej strony finansuje urządzenia badawcze, infrastrukturę polarną, i będzie wspierać budowę statku polarnego. Pan Jałukowicz zasygnalizował, że pod adresem Ministerstwa kierowane jest pytanie, – dlaczego Ministerstwo finansuje badania polarne zamiast na przykład badania nad sztuczną inteligencją i że warto zastanowić się nad odpowiedziami. Powiedział, że w MNiSW powstaje punkt kontaktowy ds. polarnych.
- Dr hab. Robert Bialik powiedział o potrzebie wsparcia finansowego ze strony ministerstw na badania, a także na uczestnictwo w organizacjach międzynarodowych.
- Dyrektor Agnieszka Kruszewska, jako Przewodnicząca Polskiego Konsorcjum Polarnego zadeklarowała dalszą współpracę z Komitetem. Zaproponowała, aby powołać zespół ds. realizacji prac nad Strategią Polskich Badań Polarnych.
- Prof. Marcin Węślawski podkreślił, że obecnie Polską wizytówką na arenie międzynarodowej są wysokiej jakości badania polarne. W latach 70. sytuacja była całkiem inna, również pod kątem gospodarczym i eksploatacyjnym (rybołówstwo) i nie ma już do niej powrotu (i sensu próbować powracać). Polska powinna stawiać na wysoką klasę naukową i pracować nad swoją marką naukową na polu międzynarodowym.
- Dr hab. Michał Łuszczuk, były sekretarz naukowy Komitetu, odniósł się do wcześniej podnoszonej potrzeby popularyzacji wyników badań polarnych oraz komunikacji społecznej o roli tych badań. Zwrócił jednak uwagę, że zasoby finansowe Komitetu nie są wystarczające, by Komitet mógł zająć się tymi sprawami.
- Prof. Andrzej Kostrzewski poruszył kwestie stacji uniwersyteckich i zaznaczył, że komitet powinien także interesować się badaniami realizowanymi w oparciu o stacje uniwersyteckie. Aktualnie badania realizowane przez stacje uniwersyteckie są tematycznie zróżnicowane. Komitet Badań Polarnych winien koordynować zarówno badania naukowe, jak i monitoring polarny realizowany na stacjach uniwersyteckich.
- W drugiej części posiedzenia (przedstawiciele ministerstw opuścili zgromadzenie) na drodze głosowania dokonano wyboru dwóch wiceprzewodniczących KBP PAN oraz sekretarza i dwóch członków Prezydium:

Wiceprzewodniczący:

prof. Wojciech Majewski, 27 głosów za, 1 głos wstrzymujący

dr hab. Michał Łuszczuk, 25 głosy za, 2 głosy wstrzymujące, 1 głos przeciw

Sekretarz naukowy:

Dr hab. Monika Kędra, 28 głosów za

Członkowie Prezydium KBP PAN:

Prof. Jacek Jania, 27 głosów za, 1 głos przeciw

Mgr Agnieszka Kruszewska, 25 głosów za, 1 głos wstrzymujący, 1 głos przeciw

- Następnie skupiono się na przeorganizowaniu dotychczasowej struktury Komitetu i powołaniu nowych zespołów problemowych i ich przewodniczących:

Zespół Klimatologii i Kriologii Polarnej, IPA – prof. Rajmunda Przybylaka

Kandydaturę poparli wszyscy zebrani.

Zespół ds. edukacji i promocji (zamiast ds. wydawnictw - propozycja prof. Marcina Węśławskiego) - prof. Marię Olech

Kandydaturę poparły 26 osoby, dwie wstrzymały się od głosu.

Zespół ds. IASC – dr hab. Michała Łuszczuka

Kandydaturę poparły 27 osoby, jedna wstrzymała się od głosu.

Zespół ds. SCAR – dr hab. Roberta Bialika

Kandydaturę poparły 27 osoby, jedna sprzeciwiła się.

Zespół ds. COMNAP – mgr Agnieszka Kruszewska

Kandydaturę poparli wszyscy zebrani.

Zespół ds. FARO – prof. Piotr Głowacki

Kandydaturę poparli wszyscy zebrani.

- Powołanie zespołu ds. realizacji Polskiej Strategii Badań Polarnych przełożono na później, prawdopodobnie na majowe posiedzenie Polskiego Konsorcjum Polarnego. Mgr Agnieszka Kruszewska powiedziała, że w skład zespołu powinno wejść grono osób reprezentujących PKPol oraz KBP PAN, ponieważ strategia została wspólnie wypracowana.
- Odnośnie CAMLAR (wyjazdy finansuje MIR, nie PAN) ustalono, że kwestie powołania ewentualnego zespołu należy przełożyć na inny termin, gdyż, jak wyjaśniła dr inż. Małgorzata Korczak-Abshire, na wyjaśnienie oczekują pewne sprawy na poziomie instytutowym (IBB PAN) i ministerialnym.
- Prof. Jacek Jania poruszył kwestię statutu Komitetu, który został uchwalony w 2012 r., a który powinien być wzbogacony o klauzulę, że skład Komitetu może być uzupełniany według potrzeb wewnętrznych (chodzi o członków zespołów problemowych spoza składu Komitetu, władze PAN zgłosiły bowiem zastrzeżenie, że w zespołach roboczych jest zbyt dużo osób spoza składu KBP PAN).
- Dr Dariusz Ignatiuk przedstawił informacje na temat Międzynarodowej Środowiskowej Szkoły Doktorskiej przy Centrum Studiów Polarnych, która ma charakter interdyscyplinarny, międzynarodowy, a osobowość prawną na Uniwersytecie Śląskim. Planuje się, żeby tematyka polarna na tych studiach stanowiła ok. 20% całości.
- Prof. Wojciech Majewski podjął sprawy wydawnicze i poprosił o zareklamowanie PPres wśród młodych badaczy.
- Przewodniczący poinformował o debatach organizowanych przez ministerstwa, w których głos powinny zabierać osoby ze środowiska polarnego. Jako przykład podał nadchodzącą debatę dotyczącą szkół doktorskich, w której weźmie udział kilka osób ze środowiska badaczy polarnych, a Przewodniczący KBP jest w komisji ds. umiędzynarodowienia szkół doktorskich.
- Przewodniczący podziękował zebranych za udział w posiedzeniu i zamknął obrady.

Posiedzenie Komitetu Badań Polarnych PAN odbyte w dn. 13 listopada 2019 r. - drugie w nowej kadencji, odbyło się w siedzibie PAN w Pałacu Kultury i Nauki Staszica w Warszawie. Wzięło w nim udział 29 członków KBP PAN, a także przedstawiciele Ministerstw: pan Tomasz Jałukowicz (Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego) oraz pani Monika Lesz (Ministerstwo Środowiska). W spotkaniu udział wzięli również dr Andrzej Piotrowski, inicjator powstania Muzeum Polarnego oraz dr hab. Mariusz Grabiec, dziekan Międzynarodowej Środowiskowej Szkoły Doktorskiej przy Centrum Studiów Polarnych.

Obrady otworzył Przewodniczący KBP PAN, prof. Piotr Głowacki, który powitał wszystkich zebranych. Następnie Przewodniczący wspominał Polarników, którzy odeszli w okresie od ostatniego posiedzenia, których uczczono minutą ciszy.

Przyjęto protokół z posiedzenia inauguracyjnego Komitetu Badań Polarnych, z trzema zgłoszonymi poprawkami. Następnie Przewodniczący omówił działania Prezydium KBP w okresie od 19 marca do 12 listopada 2019 r.:

- 27 marca odbyło się spotkanie kierownictwa PAN z Przewodniczącymi Komitetów naukowych i problemowych PAN, w spotkaniu tym uczestniczył prof. Wojciech Majewski.
- W drugiej połowie kwietnia Prezydium zostało poproszone o przygotowanie do wystąpienia Pani Iwony Woickiej-Żuławskiej Ambasador RP w Oslo na konferencję „OCEAN WEEK” w Trondheim, 6-8 maja.
- 14 maja odbyło się spotkanie przewodniczących Komitetów przy Prezydium PAN dotyczące planowanych zmian w pracach komitetów oraz wyborze przewodniczącego organu doradczego Prezesa PAN spośród przewodniczących Komitetów. Wytypowanym z grona komitetów problemowych została przewodnicząca Rady Towarzystw Naukowych prof. Iwona Hofman z UMCS. Omawiano również sprawę stron internetowych Komitetów.
- Również w maju dokonano aktualizacji spraw PPres w sądzie cywilnym, gdzie zgodnie z uchwałą KBP prof. Wojciech Majewski pełni funkcję Redaktora Naczelnego.

- W czerwcu zostały przygotowane i złożone wnioski do Kancelarii PAN w sprawie składek członkowskich do organizacji międzynarodowych oraz wnioski wyjazdowe naszych delegatów na spotkania tych organizacji w 2020 r.
- We wrześniu został przygotowany Raport do SCAR za 2018 r., za co szczególne podziękowania należą się prof. Wojciechowi Majewskiemu.
- 20 września przedstawiciele KBP (prof. Piotr Glowacki i dr hab. Michał Łuszczuk) zostali zaproszeni na spotkanie państw obserwatorów Arctic Council tzw. „Warsaw Format Meeting” na którym MSZ poinformowało, że do tego momentu nie udało się przeforsować przyjęcia założeń polskiej polityki polarnej przed wyborami parlamentarnymi, a zatem wciąż brakuje dokumentu rządowego dotyczącego obszarów polarnych.
- We wrześniu złożone zostały 3 wnioski o finansowanie działań KBP w 2020 r.:
  - Działalności wydawniczej dla PPRes na kwotę prawie 39 tys. zł (przygotowany przez prof. Wojciecha Majewskiego)
  - Dofinansowania konferencji międzynarodowej 3rd International Conference „Polar Climate and Environmental Change in the Last Millennium” w Toruniu, 24-26 września 2020 r., na kwotę około 85 tys. zł, w tym w tym DUN 31 tys. zł (przygotowany przez prof. Rajmunda Przybyłaka)
  - Dofinansowania XXXVIII Międzynarodowego Sympozjum Polarnego „Environmental changes in polar regions: New problems – new solutions” w Toruniu, 15-17 października 2020 r., na kwotę około 130 tys. zł, w tym w tym DUN 54 tys. zł (przygotowany przez dr hab. Ireneusza Sobotę).

W kolejnym punkcie obrad zatwierdzono składy osobowe zespołów w nowej strukturze Komitetu:

- Zespół Klimatologii i Kriologii Polarnej oraz ds. współpracy z International Permafrost Association (IPA) – jednogłośnie zatwierdzono skład z poszerzeniem o osobę prof. Grzegorza Rachlewicza.
- Zespół ds. współpracy z International Arctic Science Committee (IASC) - jednogłośnie zatwierdzono skład osobowy; dr hab. Michał Łuszczuk wyjaśnił, że w składzie osobowym są przedstawiciele i byli przedstawiciele grup roboczych IASC.
- Zespół ds. współpracy z Council of Managers of National Antarctic Programs (COMNAP) - jednogłośnie zatwierdzono skład z poszerzeniem o osobę Włodzimierza Sielskiego (włączony ze względu na sprawy dotyczące infrastruktury Stacji im. Antoniego Bolesława Dobrowolskiego).
- Zespół ds. współpracy z Forum of Arctic Research Operators (FARO) oraz Svalbard Science Forum - jednogłośnie zatwierdzono skład osobowy.
- Zespół ds. wydawnictw i dokumentacji historycznej - jednogłośnie zatwierdzono skład osobowy, jedna osoba wstrzymała się od głosu.
- Zespół ds. współpracy z Scientific Committee on Antarctic Research (SCAR) - jednogłośnie zatwierdzono skład z poszerzeniem o osobę dr hab. Moniki Kusiak.
- Rada Redakcyjna kwartalnika Polish Polar Research – zrezygnowano z dyskusji nad składem osobowym ze względu na nieobecność głównych redaktorów; prof. Agata Olech zgłosiła rezygnację z funkcji przewodniczącej Rady Redakcyjnej i zaproponowała przekazanie tej funkcji prof. Marcinowi Węśławskiemu – sprawa ta zostanie rozstrzygnięta do następnego posiedzenia KBP PAN.

Następnie przewodniczący zespołów przedstawili sprawozdania z aktywności zespołów na arenie międzynarodowej i krajowej w roku 2019. Raporty SCAR i IASC znajdują się na stronie internetowej komitetu; Przy okazji FARO Przewodniczący poinformował, że na posiedzeniu w Archangielsku podniesiono kwestie dotyczące mobbingu i molestowania seksualnego na stacjach polarnych, FARO planuje przygotować zestaw ujednoliconych przepisów na ten temat w poszczególnych krajach. Ze względu na nieobecność przewodniczących zespołów omówienie spraw dotyczących COMNAP i SCAR przełożono na następne posiedzenie; Prof. Agata Olech, Przewodnicząca Zespołu ds. wydawnictw i dokumentacji historycznej, poinformowała o wystawie w Ogrodzie Botanicznym w Krakowie, poświęconej tundrze arktycznej i antarktycznej, a także o planowanej wystawie na temat okrzemek antarktycznych (Rzeszów). Przewodnicząca poinformowała także o zmianie wydawnictwa Biuletynu Polarnego i poddała pod głosowanie pomysł na umieszczenie na okładce logo sponsora (sprzedawca lodów), co zaakceptowano jednogłośnie; Prof. Piotr Glowacki poinformował, że IGF PAN rozpoczął realizację nowego trzyletniego projektu edukacyjnego EDU-ARCTIC.PL, finansowanego ze środków MNiSW w ramach programu Ministra „DIALOG”; Prof. Jacek Jania poinformował o działaniach Europejskiej Rady Polarnej (EPB), podczas dwóch spotkań, wiosenne i jesiennego, skupiono się m. in. na projekcie europejskim EUROPOLAR-NET, który jest objęty patronatem Europejskiej Rady Polarnej, a także projekcie Choice – jest to projekt medyczny przygotowujący do lotu na Marsa, w którym uczestniczą obie polskie stacje polarne, Stacja Antarktyczna im. Henryka Arctowskiego i Polska Stacja Polarna Hornsund na Spitsbergenie (stacja w Hornsundzie jako jedyna stacja arktyczna).

W kolejnym punkcie obrad pani Monika Lesz z Ministerstwa Środowiska poinformowała o odbytym spotkaniu ministerialnym w Rovaniemi w Finlandii (październik 2018 r.), o programach Copernicus Atmosphere Monitoring Service (CAMS) i Copernicus Climate Change Service, w tym o ciekawych badaniach dotyczących emisji, m. in. emisji ze źródeł lotniczych nad Arktyką.

Następnie Pan Tomasz Jałukowicz z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego przypomniał o zaangażowaniu Ministerstwa w sprawy Stacji Antarktycznej im. Antoniego Bolesława Dobrowolskiego oraz w realizację planów związanych z rozbudową Stacji Antarktycznej im. Henryka Arctowskiego, ponadto zachęcił do składania wniosków w ramach programu pod nazwą Projekty Międzynarodowe Współfinansowane. Program nie ma charakteru konkursu. Nabór wniosków w ramach programu prowadzony jest w trybie ciągłym. Więcej informacji znajduje się na stronie: <http://www.bip.nauka.gov.pl/projekty-miedzynarodowe-wspolfinansowane/>

Po przerwie głos zabral dr Andrzej Piotrowski i opowiedział o kontynuacji starań, których celem jest powołanie Muzeum Polarnego w Puławach, sprawa się finalizuje, wkrótce ma zapadć ostateczna decyzja o utworzeniu muzeum – zostanie ono wpisane w Państwowy Rejestr Muzeów.

Następnie dr hab. Piotr Jadwiszczak, w zastępstwie redaktorów naczelných PPRes, omówił sprawy dotyczące PPRes. Przypomniał, że wszystkie numery PPRes znajdują się na stronie: <http://journals.pan.pl/ppr>, a także wystąpił z dwoma wnioskami o włączenie do rady Redakcyjnej PPRes:

- dr hab. Ewy Łupikaszy (przedstawił sylwetkę kandydatki), jako redaktora pomocniczego PPRes w celu wzmocnienia w czasopiśmie filaru nauk o Ziemi w kontekście badań klimatu, zwłaszcza Arktyki – jednogłośnie przegłosowano tę kandydaturę.
- dr hab. Moniki Kędry (sekretarza naukowego KBP PAN) przedstawiając sylwetkę kandydatki oraz proponując ją na redaktora pomocniczego w części biologicznej, celem wzmocnienia w czasopiśmie filaru nauk biologicznych, zwłaszcza Arktyki – jednogłośnie przegłosowano tę kandydaturę.

Dalsze dyskusje nad zmianami i wyborami do nowej Rady Redakcyjnej PPR przeniesiono na później.

Dr hab. Marcin Grabiec, dziekan Międzynarodowej Środowiskowej Szkoły Doktorskiej przy Centrum Studiów Polarnych przedstawił strukturę i cele szkoły. O szkole można dowiedzieć się bardziej szczegółowo na stronie internetowej: <https://doktorant.us.edu.pl/miedzynarodowa-srodowiskowa-szkola-doktorska-przy-centrum-studiow-polarnych-w-uniwerysecie-slaski-0>

W punkcie dotyczącym aktualności i ciekawostek z realizacji programów naukowych w polskich stacjach polarnych:

- Prof. Marek Lewandowski poinformował, że w przyszłym roku pracownicy z IGF PAN pojadą na Stację Antarktyczną im. Antoniego Bolesława Dobrowolskiego celem dokonania inwentaryzacji i wykonania pierwszych badań; natomiast w Hornsundzie rozpoczęto badania przepływów eolicznych na lodowcach.
- Prof. Krzysztof Migala powiedział o rewitalizacji Stacji Polarnej im. Stanisława Baranowskiego Uniwersytetu Wrocławskiego (Południowy Spitsbergen).
- Dr hab. Ireneusz Sobota poinformował o dwóch tegorocznych wyprawach badawczych do Stacji Polarnej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Kaffioyra (Centralny Spitsbergen), oraz o wizycie władz Svalbardu, która wypadła bardzo pomyślnie.
- Prof. Jerzy Nawrocki opowiedział o badaniach prowadzonych w bieżącym roku na Stacji Antarktycznej im. Henryka Arctowskiego, dotyczących mineralizacji i datowania najstarszego zlodowacenia na Antarktydzie, w oparciu o dorobek naukowy prof. K. Birkenmajera i zespołu.
- Dr hab. Dorota Górniak poinformowała o badaniach mikrobiomu porostów antarktycznych, które prowadziła w tym roku również w oparciu o Stację Antarktyczną im. Henryka Arctowskiego, wyniki badań ukazują się w najnowszych czasopismach na świecie.
- Prof. Andrzej Kostrzewski powiedział, że po 35 latach funkcjonowania stacji w traperskiej chacie Skottehytta, zlokalizowanej przy wschodnich brzegach zatoki Petunia, Billefjord, zespół badawczy Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu przeniósł się na drugą stronę fiordu, gdzie prowadzi z badania i warsztaty terenowe z udziałem studentów (w ramach programu Erasmus). Stacja rozwija się dobrze, podobnie jak współpraca z Czechami. Profesor zaapelował, aby stacje uniwersyteckie miały możliwość częstszego, krótkiego, przedstawienia swoich prac na posiedzeniach Komitetu.

Przewodniczący prof. Piotr Głowacki poinformował, że ostatecznie podpisane zostało nowe porozumienie IGF PAN z Gubernatorem Svalbardu, dotyczące zarządzania domkami traperskim (husami) na terenie Parku Narodowego Południowego Spitsbergenu, z podziałem na dwie części, tj. na część w okolicach Hornsundu i część w okolicach Calypso. Husy w okolicach Hornsundu znajdują się pod opieką i zarządzaniem kierownika i menagera Polskiej Stacji Polarnej Hornsund. Porozumienie gwarantuje rezydentom na Svalbardzie możliwość użytkowania husów. Korzystać mogą też z husów uczestnicy wypraw do Hornsundu, czyli wszystkie grupy terenowe działające w oparciu o Stację Hornsund (zgodę uzyskuje się od kierownika lub menagera stacji), wiąże się to z zaaprobowaniem odpowiedzialność za utrzymywanie porządku w husach oraz zgłaszaniu do Biura Gubernatora zdarzeń przebywania w nim osób nie posiadających zezwolenia. Dr hab. Piotr Zagórski uzupełnił, że wydzielenie w porozumieniu rejonu Calypso wynika ze znacznego oddalenia od Hornsundu, ponadto Stacja Polarna Calypsobyen jest intensywnie wykorzystywana przez UMSC. Z budynków w rejonie Calypso mogą korzystać na zasadzie pierwszeństwa uczestnicy wypraw lubelskich a także przedstawiciele innych polskich ośrodków. UMSC wydaje zezwolenia na pobyty w poszczególnych budynkach w Calypsobyen. Co ważne, porozumienie zezwala na prowadzenie remontów tych budynków.

Podczas dyskusji nad uregulowaniem Statutu Komitetu Badań Polarnych, Przewodniczący zaproponował, aby

w uchwale z 2012 r. nanieść jedną zmianę, mianowicie zrezygnować z podawania liczby i nazw zespołów problemowych, ponieważ ulegają one zmianom, co wymagałoby każdorazowo nowej uchwały zebrania Plenarnego KBP oraz późniejszego Zatwierdzenia nowego brzmienia Statutu przez Władze PAN Jednogłośnie przyjęto Statut Komitetu z zaproponowaną nowelizacją.

Dr hab. Ireneusz Sobota zaprosił na XXXVIII Międzynarodowe Sympozjum Polarne, które odbędzie się na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu w dniach 15-17 października 2020 r.; podziękował zebranym za udział w komitecie honorowym i naukowym Sympozjum. Informacje na temat Sympozjum znajdują się na stronie: <https://polarsymposium2020.umk.pl>
Przewodniczący podziękował zebranym za udział w posiedzeniu i zamknął obrady.

II.2. Posiedzenia prezydium Komitetu

Ze względów organizacyjnych oraz oszczędności środków na podróże służbowe nie organizowano posiedzeń Prezydium, które (podobnie jak w latach poprzednich) swoje zadania efektywnie realizowało poprzez komunikację pocztą elektroniczną (e-pocztą) i telefonicznie.

II.3. Posiedzenia komisji, sekcji, zespołów (liczba, w tym posiedzenia z referatami naukowymi).

Zespoły tematyczne powołane w ramach KBP PAN swą aktywność prowadziły głównie drogą elektroniczną, zaś spotkania ich członków odbywały się przy okazji innych wydarzeń. Opis działalności poszczególnych zespołów przedstawia się następująco:

1. Zespół klimatologii i kriologii polarnej – Przewodniczący prof. dr hab. Rajmund Przybylak

W 2019 r. praca Zespół Klimatologii i Kriologii Polarnej oraz ds. współpracy z International Permafrost Association (IPA), KBP PAN była zogniskowana głównie wokół: 1) organizacji XXIX Seminarium Meteorologii i Klimatologii Polarnej, 2) wstępnych prac organizacyjnych dotyczących planowanych dwóch polarnych konferencji w Toruniu w 2020 r.: XXIX Sympozjum Polarne (organizowanego wraz z Klubem Polarnym Polskiego Towarzystwa Geograficznego) i 3rd International Polar Climate and Environmental Change in the Last Millennium. W dniach 9–10.05.2019 r. w Zakładzie Klimatologii i Ochrony Atmosfery Uniwersytetu Wrocławskiego odbyło się XXIX Seminarium Meteorologii i Klimatologii Polarnej. Imprezę zorganizowano we współpracy z Zespołem Klimatologii i Kriologii Polarnej oraz ds. współpracy z International Permafrost Association (IPA), KBP PAN, Stowarzyszeniem Klimatologów Polskich oraz z Klubem Polarnym PTG. Tematyka Seminarium obejmowała zagadnienia dotyczące meteorologii i klimatologii obszarów polarnych oraz ważne problemy badawcze z innych pokrewnych dyscyplin naukowych (glacjologia, hydrologia, oceanologia, geomorfologia itp.). W Seminarium uczestniczyło 59 osób. W ciągu dwóch dni odbyły się cztery sesje plenarne i sesja posterowa. Przedstawiono 18 referatów i cztery postery. W trakcie Seminarium odbyło się też zebranie Zespołu Klimatologii i Kriologii Polarnej oraz ds. współpracy z International Permafrost Association (IPA), KBP PAN poświęcone sprawom organizacyjnym oraz ustaleniu dalszej działalności zespołu na najbliższe lata (w tym miejsca organizacji kolejnego Seminarium Meteorologii i Klimatologii Polarnej). Pokłosiem Seminarium jest książka abstraktów (wersja elektroniczna z numerem ISBN 978–83–62673–66–7) dostępna pod adresem: https://www.meteo.uni.wroc.pl/wpcontent/uploads/2019/05/KSIAZKA_ABSTRAKTOW__XXIX_SEM_KLIM_POL_WROCLAW_2019_v2.pdf.

Członkowie Zespołu Klimatologii i Kriologii Polarnej oraz ds. współpracy z International Permafrost Association (IPA), KBP PAN w 2019 r. wzięli aktywny udział, oprócz ww. Seminarium Meteorologii i Klimatologii Polarnej we Wrocławiu, także w wielu międzynarodowych konferencjach, z których warto wymienić dwie najważniejsze, o charakterze szeroko interdyscyplinarnym: The Arctic Science Summit Week w Archangielsku oraz Arctic Circle Assembly w Reykjavíku.

2. Zespół ds. Współpracy ze SCAR – Przewodniczący dr hab. Robert Bialik

W dniu 4 kwietnia 2019 roku rozesłano do wszystkich ośrodków w Polsce, potencjalnie zainteresowanych prowadzeniem badań w Antarktyce, zaproszenie do uczestniczenia w pracach Zespołu ds. współpracy ze SCAR. Po kilku przypomnieniach w dniu 30 maja 2019 roku ustalono następujący skład zespołu:

Przewodniczący Zespołu:

Robert BIALIK

Instytut Biochemii i Biofizyki PAN w Warszawie

Skład:

Katarzyna BŁACHOWIAK-SAMOŁYK - Instytut Oceanologii PAN

Katarzyna CHWEDORZEWSKA - Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego

Andrzej GAŹDZICKI - Instytut Paleobiologii PAN

Piotr JADWISZCZAK - Instytut Biologii Uniwersytetu w Białymstoku

Anna JAŹDŹEWSKA - Uniwersytet Łódzki

Krzysztof JAŹDŹEWSKI - Uniwersytet Łódzki
Małgorzata KORCZAK-ABSHIRE - Instytut Biochemii i Biofizyki PAN
Piotr KUKLIŃSKI - Instytut Oceanologii PAN
Monika KUSIAK - Instytut Geofizyki PAN
Marek LEWANDOWSKI - Instytut Geofizyki PAN
Wojciech MAJEWSKI - Instytut Paleobiologii PAN
Jerzy NAWROCKI - Uniwersytet M. Curie-Skłodowskie w Lublinie
Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy
Maria OLECH - Uniwersytet Jagielloński, Kraków,
Michał PĘTLICKI - Centro de Estudios Científicos, Valdivia
Ireneusz SOBOTA - Uniwersytet Mikołaja Kopernika
Zbigniew ZWOLIŃSKI - Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu

Zespół nie odbył w mijającym roku żadnego posiedzenia. Przygotowano jedynie roczny raport do SCAR, który został znacząco zaktualizowany w porównaniu do lat ubiegłych. Brak aktywności organizacyjnych w dużej mierze wynikał z nieobecności Przewodniczącego, który w okresie od 23 sierpnia do 13 grudnia prowadził badania w Antarktyce. Członkowie zespołu opracowywali publikacje naukowe.

Zespół ds. współpracy z International Arctic Science Committee (IASC) - przewodniczący dr hab. Michał Łuszczuk

W roku 2020 ustalono skład zespołu – obejmuje on zasadniczo aktualnych oraz dotychczasowych delegatów do gru roboczych IASC. Członkami zespołu zostali:

Andrzej ARAŻNY, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Atmosphere Working Group
Barbara BARZYCKA, Uniwersytet Śląski, Cryosphere Working Group
Piotr GŁOWACKI, Instytut Geofizyki PAN
Mariusz GRABIEC, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Cryosphere Working Group
Jacek JANIA, Uniwersytet Śląski w Katowicach,
Monika KĘDRA, Instytut Oceanologii PAN, Sopot, Marine Working Group
Ewa ŁUPIKASZA, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Atmosphere Working Group
Krzysztof MIGAŁA, Uniwersytet Wrocławski,
Piotr OWCZAREK, Uniwersytet Wrocławski, Terrestrial Working Group
Tadeusz PASTUSIAK, Uniwersytet Morski w Gdyni
Rajmund PRZYBYŁAK, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Agnieszka SKORUPA, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Social & Human Working Group
Ireneusz SOBOTA, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Cryosphere Working Group
Waldemar WALCZOWSKI, Instytut Oceanologii PAN, Sopot, Marine Working Group
Piotr ZAGÓRSKI, Uniwersytet M. Curie-Skłodowskiej w Lublinie,
Zbigniew ZWOLIŃSKI, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu, Terrestrial Working Group
Wiesław ZIAJA, Uniwersytet Jagielloński, Kraków

Część członków Zespołu spotkała się podczas ASSW 2020, wcześniej zaś koordynowała drogą elektroniczną działania związane z wyborem określonych propozycji projektów zgłoszonych do finansowania przez IASC, jako szczególnie istotnych dla polskich badań w Arktyce. Zespół opracował także propozycje działań popularyzujących w Polsce wiedzę nt IASC, w tym także aktywnie przedstawiała ofertę IASC na stronie KBP PAN.

Zespół ds. współpracy z Council of Managers of National Antarctic Programs (COMNAP) – Przewodnicząca Agnieszka Kruszevska

Skład:

Robert BIALIK - Instytut Biochemii i Biofizyki PAN
Marek LEWANDOWSKI - Instytut Geofizyki PAN
Dariusz PUCZKO - Instytut Biochemii i Biofizyki PAN
Włodzimierz SIELSKI - Instytut Geofizyki PAN
Agnieszka SKORUPA - Uniwersytet Śląski

Zespół ds. wydawnictw i dokumentacji historycznej – Przewodnicząca prof. Agata Olech

Skład:

Piotr GŁOWACKI – Instytut Geofizyki PAN
Jacek JANIA – Uniwersytet Śląski
Marek LEWANDOWSKI – Instytut Geofizyki PAN
Michał ŁUSZCZUK – Uniwersytet M. Curie Skłodowskiej

Wojciech MAJEWSKI – Instytut Paleobiologii PAN
 Maciej MANECKI – Akademia Górniczo-Hutnicza
 Krzysztof MIGAŁA – Uniwersytet Wrocławski
 Maria OLECH – Uniwersytet Jagielloński
 Andrzej PIOTROWSKI - Prowadzący Projekt Organizacji Muzeum Badań Polarnych z Puławach z ramienia Fundacji „Zupełnie Inny Świat”
 Rajmund PRZYBYŁAK – Uniwersytet Mikołaja Kopernika
 Jan Marcin WĘSŁAWSKI – Instytut Oceanologii PAN

Aktywność:

- Wystawa „Polscy paleontolodzy w Arktyce i Antarktyce”, Miedzianka 2018 – 2019, zorganizowana z inicjatywy firmy Nordkalk i Instytutu Paleobiologii PAN (prof. Andrzej Gaździcki) i Stowarzyszenia Przyjaciół nauk o Ziemi PHACOPS (dr hab. Błażej Błażejewski). Wystawa była czynna przez cały 2019 rok w Muzealnej Izbie Górnictwa Kruszcowego w Miedziance (Centrum Kultury i Sportu w Chęcinach).
  - Wystawa p.t. „Arktyka i Antarktyka – 200 lat polskich badań polarnych” W lutym 2019 r. Dyrektor Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu zdecydował o organizacji wystawy polarnej p.t. „Arktyka i Antarktyka, 200 lat polskich badań polarnych” i zlecił przygotowanie scenariusza Andrzejowi Piotrowskiemu. W przygotowaniu wystawy udział wzięli pracownicy merytoryczni radomskiego Muzeum i naukowcy: prof. Andrzej Tatur, prof. Maria Olech, prof. Krzysztof Migala, prof. Dariusz Rott. Materiały do ekspozycji udostępnili: Polskie Konsorcjum Polarne, Instytut Geofizyki PAN, Zakład Klimatologii i Ochrony Atmosfery Instytutu Geografii i Rozwoju Regionalnego Uniwersytetu Wrocławskiego i polskie muzea regionalne. Wystawa była czynna od 5.04 do 30.07.2019r.
  - Stała ekspozycja w Muzeum Ogrodu Botanicznego UJ p.t. „Tundra polarna” zorganizowana przez M. Olech.
  - Muzeum Badań Polarnych projekt organizacji muzeum prowadzi Andrzej Piotrowski
- W kwietniu 2019 r. Doszło do spotkania Premiera Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego prof. Piotra Glińskiego z Marszałkiem Województwa Lubelskiego Jarosławem Stawiarskim w sprawie utworzenia Muzeum Badań Polarnych w Puławach. W spotkaniu wzięli także udział Pani Poseł Gabriela Maślowska i autor projektu utworzenia placówki Andrzej Piotrowski. Zapadła decyzja o organizacji placówki i jej współprowadzeniu przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego i władze Samorządu Województwa Lubelskiego, Ustalono zasady finansowania powstającego Muzeum. Zostały także przeprowadzone rozmowy z Zarządem Głównym PTTK dotyczące wynajęcia budynku dla powstającej placówki i przygotowana umowa. W listopadzie 2019 r. 11 Sejmik Województwa Lubelskiego zaakceptował projekt organizacji Muzeum. Został przygotowany statut placówki i przesłany do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego do akceptacji. Polskie środowisko polarne zostało poinformowane o przebiegu prac prowadzących do powstania Muzeum Badań Polarnych na listopadowym posiedzeniu Komitetu Badań Polarnych PAN.
- Wystawa pt. „Badania polarne na Uniwersytecie Jagiellońskim” przygotowywana przez Centrum Edukacji Przyrodniczej oraz przez Wydział Biologii i Nauk o Ziemi pod kierownictwem dr. hab. Michała Węgrzyna. Wystawa prezentować będzie chronologiczny zapis prowadzonych badań od pierwszych doniesień do czasów współczesnych, sylwetki wszystkich naukowców, jak również nowe kierunki badań najzimniejszych obszarów Ziemi, jakie planowane są na Uniwersytecie.
  - Wykłady o tematyce polarnej na uniwersytetach III wieku
  - Prezentacje w szkołach

III. Konferencje (debaty, dyskusje, inne formy spotkań naukowych)

III.1 Konferencje naukowe zorganizowane/ współorganizowane przez Komitet lub organizowane pod patronatem Komitetu:

Liczba ogółem w tym:

Nazwa konferencji data, miejsce	Organizator, współorganizatorzy, patronat	Rodzaj konferencji		Liczba uczestników		Liczba Wystąpien	Dofinans. DUN (w zł)
		krajowa	mn.	ogółem	z zagranicy		
XXIX Seminarium Meteorologii i Klimatologii Polarnej, 9-10.05.2019 w Zakładzie Klimatologii i	Komitet Badań Polarnych PAN Stowarzyszenie Klimatologów Polskich Klubem Polarnym PTG	Krajowa	-	59	-	18 referatów 4 postery, łącznie 22	-

Ochrony Atmosfery Uniwersytetu Wrocławskiego							
---	--	--	--	--	--	--	--

W tabeli: liczba wystąpień – łączna liczba wszystkich rodzajów wystąpień konferencyjnych

III.2 Omówienie wyników konferencji z punktu widzenia jej znaczenia dla reprezentowanej przez Komitet dyscypliny naukowej.

Tematem obrad XXIX Seminarium Meteorologii i Klimatologii Polarn były problemy z zakresu meteorologii i klimatologii obszarów polarnych oraz innych nauk z dziedziny Nauki o Ziemi (glacjologia, hydrologia, oceanologia, geomorfologia itp.), powiązanych bezpośrednio problematyką pogody i klimatu wysokich szerokości geograficznych. Seminarium było okazją do zorganizowania posiedzenia Zespołu Klimatologii i Kriologii Polarnej Komitetu Badań Polarnych PAN. Książka abstraktów (wersja elektroniczna z numerem ISBN 978-83-62673-66-7) dostępna pod adresem: https://www.meteo.uni.wroc.pl/wp-content/uploads/2019/05/KSIAZKA_ABSTRAKTOW_-_XXIX_SEM_KLIM_POL_WROCLAW_2019_v2.pdf.

IV. Inne formy działalności upowszechniającej i promującej naukę (opis)

(audycje i programy w radiu i telewizji, udział w festiwalach nauki, piknikach naukowych, wystąpienia w mediach elektronicznych, artykuły w prasie popularyzujące naukę itp. – dotyczy działań, w których bezpośrednio zaangażowany był Komitet lub jego struktury wewnętrzne).

- 1) Członkowie Komitetu udzielili w 2019 r. wielu wywiadów prasowych, telewizyjnych i radiowych.
- 2) Członkowie Komitetu byli autorami tekstów o charakterze popularno-naukowym.
- 3) dr hab. Piotr Owczarek udzielił wywiad dla lokalnego radia (Radio Universidad de Chile) na temat polskich badań polarnych. Krótka adnotacja o tej wizycie znalazła się na stronie [www: https://www.conicyt.cl/fondequip/2019/04/30/investigadores-de-la-union-europea-visitant-instalaciones-cientificas-en-chile](https://www.conicyt.cl/fondequip/2019/04/30/investigadores-de-la-union-europea-visitant-instalaciones-cientificas-en-chile).
- 4) Jedną z form systematycznej działalności upowszechniającej i promującej naukę było prowadzenie strony internetowej KBP PAN (<http://www.kbp.pan.pl/>). Strona jest uzupełniana bieżącymi informacjami dotyczącymi polskich badań polarnych.

V. Działania Komitetu na rzecz reprezentowanych dyscyplin naukowych/ problemu (opis)

V.1. Ocena stanu i potrzeb tych dyscyplin/problemów oraz instytucji naukowych; formułowanie zadań ważnych dla rozwoju nauki i gospodarki narodowej lub regionu; inspirowanie innych działań naukowych o charakterze interdyscyplinarnym, współpraca z organami i instytucjami naukowymi Akademii na rzecz wspierania rozwoju osób rozpoczynających karierę naukową; m.in. formułowanie priorytetów badawczych, ocena wydatków naukowych, opracowywanie i przedstawianie programów badawczych oraz standardów i kierunków kształcenia w zakresie reprezentowanych dyscyplin/ problemu objętych zakresem działania Komitetu, inne wynikające ze specyfiki działania Komitetu (dotyczy działań, w których podmiotem był Komitet lub jego struktury wewnętrzne, a nie poszczególne osoby).

V.2 Działalność ekspercka, opinie, oceny i konsultacje w roku sprawozdawczym.

V.2.1. Ekspertyzy²: zagadnienie/temat, wykonawca/współwykonawca, zleceniodawca lub jednostka wnioskująca, termin wykonania (rok rozpoczęcia i rok zakończenia) odbiorca, sposób wykorzystania, sposób upowszechniania, inne instytucje lub osoby, którym ekspertyza była przedstawiana (wykaz, opis).

V.2.2. Opinie, oceny i konsultacje (wykaz).

W dniach 06 - 14.04.2019 dr hab. Piotr Owczarek, reprezentując UW r oraz KBP PAN, przebywał w Chile, jako członek oficjalnej delegacji Komisji Europejskiej. Wyjazd był związany z programem Horizon 2020 i umową o współpracy badawczej pomiędzy krajami Unii Europejskiej i Ameryki Łacińskiej (EU - CELAC: European

² Jako ekspertyzy należy traktować wyłącznie opracowania analityczne przedstawiające stan problematyki stanowiącej przedmiot ekspertyzy, proponowane kierunki działań dla rozwiązania problemu, wraz z propozycjami zastosowań oraz wskazaniem adresatów i odbiorców, którzy te wnioski mogą wprowadzić i określeniem konkretnych efektów, jakie te rozwiązania mogą przynieść.

Commission - Community of Latin American and Caribbean States). W trakcie wizyty w CONICYT (Comisión Nacional de Investigación Científica y Tecnológica) P. Owczarek wygłosił referaty: "Dendrochronological research in polar regions" oraz "Polish polar research".

V. 3. Inne działania wynikające ze specyfiki działania Komitetu (opis).

VI. Działalność wydawnicza

VI.1

Wyszczególnienie	Tytuł publikacji Wydawca/współwydawca	Wydawnictwa w wersji: - drukowanej - elektronicznej	Nakład (w egz.)	Dofinans. ze środków DUN (w zł)
Wydawnictwa ciągłe (w tym czasopisma, np. miesięczniki, kwartalniki; inne periodyki)	Polish Polar Research (kwartalnik)/ Wydawca Komitet Badań Polarnych PAN	W wersji: drukowanej – tak elektronicznej - tak	120	17 635,70
Wydawnictwa zwarte (np. monografie, materiały pokonferencyjne, inne)				
Pozostałe publikacje	Książka abstraktów po XXIX Seminarium Meteorologii i Klimatologii Polarnej (wersja elektroniczna z numerem ISBN 978-83-62673-66-7) dostępna pod adresem: https://www.meteo.uni.wroc.pl/wp-content/uploads/2019/05/KSIAZKA_ABSTRAKTOW_XXIX_SEM_KLIM_POL_WROC_LAW_2019_v2.pdf .	W wersji: drukowanej – nie elektronicznej - tak		-

VI.2. Omówienie działalności wydawniczej Komitetu w roku sprawozdawczym.

Polish Polar Research (PPRes) - kwartalnik Komitetu Badań Polarnych Polskiej Akademii Nauk publikuje od 1980 r. oryginalne artykuły naukowe prezentujące rezultaty badań prowadzonych w obszarach polarnych. Wszystkie artykuły są recenzowane i publikowane w języku angielskim. Polish Polar Research to czasopismo międzynarodowe, którego zakres tematyczny obejmuje nauki o Ziemi i nauki biologiczne. Skład Komitetu Redakcyjnego stanowi znaczące grono uczonych z polskich i zagranicznych ośrodków naukowych.

W roku 2019 w ramach 40 tomu kwartalnika Polish Polar Research wydawanego przez Komitet Badań Polarnych przy Prezydium PAN ukazało się 17 artykułów naukowych, w tym 13 prac z zakresu nauk o Ziemi i 4 z nauk biologicznych, a także jeden tekst In memoriam poświęcony pamięci prof. Krzysztofa Birkenmajera (1929-2019).

W sumie opublikowano 382 strony tekstu, czyli 29,37 arkuszy wydawniczych.

68 autorów, w tym 36 z zagranicy 33 recenzentów, w tym 15 z zagranicy.

Wszystkie roczniki PPRes. począwszy od nr. 1/1980 są dostępne w internecie na www.polish.polar.pan.pl (za lata 1980-2010), a nowsze na platformie <http://ppr.czasopisma.pan.pl/>. Kwartalnik jest rejestrowany w międzynarodowych bazach: Science Citation Index Expanded, Journal Citation Reports/Science Edition, AGRICOLA, Biological Abstract, BIOSIS Previews, Cold Regions Bibliography, Current Antarctic Literature, EBSCO, Geological Abstracts, Polish Scientific Journals Contents-Agricultural and Biological, Sciences, Quarterly Review i Zoological Record.

Według Journal Citation Reports/Science Edition 2018), Impact Factor za 2017 r. wyniósł 1,231, a 5-Year Impact Factor 1,647.

VII. Aktywność międzynarodowa Komitetu (opis)

Współpraca Komitetu z organizacjami międzynarodowymi w zakresie reprezentowanej dyscypliny/ problemu naukowego (m.in. pełnienie przez Komitet funkcji komitetu narodowego ds. współpracy z organizacjami naukowymi, współpraca z innymi międzynarodowymi organizacjami naukowymi, udział członków Komitetu we władzach, pracach komisji, komitetów itp. międzynarodowych organizacji naukowych.

1) International Arctic Science Committee (IASC) - Międzynarodowy Komitet Badań Arktycznych, przedstawiciele Polski dr hab. Michał Łuszczuk.

W sytuacji rosnącego i wieloaspektowego zainteresowania niemal całego świata regionem Arktyki rola IASC, jako międzynarodowej organizacji naukowej łączącej państwa arktyczne i niearktyczne oraz inicjującej i wspierającej naukowe poznanie obszarów arktycznych i subarktycznych, nadal pozostaje znacząca. Mając to uwarunkowanie na uwadze, jak też pamiętając o istotnej dla Polski roli obserwatora w Radzie Arktycznej, która – wg projektu polskiej polityki polarnej - jest główną osią polskich działań w regionie, zdecydowanie należy dokładać starań, aby polscy badacze nie tylko mogli kontynuować swoje zaangażowanie w międzynarodowych projektach badawczych, lecz również brali aktywny udział w decyzjach dotyczących kierunków ich rozwoju. Zadanie to jest priorytetem dla aktywności Komitetu Badań Polarnych PAN i jako takie było nadal rozwijane właśnie na forum IASC w minionym roku.

Główną okazją ku temu było posiedzenia Rady IASC (IASC Council) oraz spotkania grup roboczych IASC (IASC Working Groups) w Archangielsku, Rosja (maj 2019).

Na posiedzeniu przyjęto m.in. sprawozdanie z projektu interdyscyplinarnego (tzw. Cross-cutting project), który był finansowany przez IASC w 2018 roku. Była to inicjatywa zgłoszona z Polski dotycząca organizacji międzynarodowej konferencji oraz warsztatów nt. społecznego znaczenia badań polarnych (26-27.XI.2018 w Instytucie Oceanologii PAN). Była to wspólna inicjatywa Komitetu Badań Polarnych PAN i IO PAN, finansowana przez Centrum Studiów Polarnych i Ministerstwo Spraw Zagranicznych oraz objęta patronatem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, International Arctic Science Committee, International Arctic Social Sciences Associations, University of Arctic. Projekt uzyskał dofinansowanie IASC w wartości 2700 euro oraz spotkał się z dużym zainteresowaniem uczestników spotkania. Dokładna relacja z wydarzenia była przedstawiona Władzom PAN w rocznym sprawozdaniu KBP PAN za 2018 rok. Wśród rezultatów tego projektu były przygotowane w 2019 roku wnioski o granty w ramach konkursu GRIEG (Fundusze Norweskie i EOG) oraz publikacje w czasopiśmie PAN - Oceanologia.

Warto także podkreślić, iż w 2019 roku w bardzo prestiżowym gronie laureatów konkursu o tzw. IASC Fellowships (konkurs dla młodych badaczy zapraszanych następnie do pracy w grupach roboczych) znalazła się w 2019 roku mgr Barbara Barzycka - badaczka z Uniwersytetu Śląskiego.

Z uwagi na fakt, iż w 2019 zakończyły się kadencje pięciu polskich przedstawicieli w grupach roboczych IASC to na swym posiedzeniu w listopadzie 2018 roku KBP PAN dokonał wyboru nowych delegatów. Większość z nich wzięła udział w spotkaniach roboczych IASC w Archangielsku, Rosja. Niestety, nadal poważnym utrudnieniem dla aktywności polskich delegatów w grupach roboczych IASC jest brak finansowania ich wyjazdów ze strony PAN. Uważam, iż warto ponownie rozważyć możliwości zmiany tej sytuacji. Poza udziałem w spotkaniach roboczych delegacji Polski w grupach roboczych IASC realizowali swoje zadania w zakresie popularyzowania IASC w krajowym środowisku badaczy, jak też wspierali rozwój współpracy międzynarodowej poprzez swoje zaangażowanie w projekty realizowane przez grupy.

Podsumowując należy zauważyć, iż udział przedstawicieli KBP PAN w następnych działaniach i posiedzeniach IASC (organizowanych w ramach Arctic Science Summit Week) będzie wciąż istotny dla zabezpieczenia i rozwoju wysokiej pozycji Polski w organizacji i rozwoju nauk arktycznych ze znaczącym udziałem zespołów naukowych z naszego kraju.

2) Forum of Arctic Research Operators (FARO), przedstawiciel Polski - Prof. Piotr Głowacki. Współpraca z tą organizacją skupia się na koordynacji i współdziałaniu polskiego środowiska naukowego posiadającego infrastrukturę w Arktyce (stacje polarne, statki badawcze i samoloty). Polski potencjał badawczy w tym zakresie stanowią: wykorzystywana całorocznie Polska Stacja Polarna im. Stanisława Siedleckiego Hornsund oraz wykorzystywane w sezonie wiosennym i letnim stacje polskich uniwersytetów tj. Stacja im. Stanisława Baranowskiego Uniwersytetu Wrocławskiego przy Lodowcu Werenskiolda, Stacja Uniwersytetu Mikołaja Kopernika na Koffiøyra oraz Stacja Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Petuniabukta na Spitsbergenie. Ponadto

w okresie lata Arktycznego na Morzu Grenlandzkim i Morzu Barentsa operują dwa statki: badawczy *OCEANIA* z Instytutu Oceanologii PAN w Sopocie oraz szkolno-badawczy *HORYZONT II* Akademii Morskiej w Gdyni. Przynależność Polski do FARO może być wykorzystywana przez wszystkie jednostki naukowe w Polsce prowadzące badania w Arktyce w następującym zakresie:

- Pomoc w uzyskaniu szczegółowych informacji dotyczących uregulowań legislacyjnych obowiązujących w poszczególnych sektorach Arktyki będącymi pod jurysdykcją Arctic Council.
- Pomoc w planowaniu i kontaktach z operatorami arktycznymi w poszczególnych państwach.
- Inicjowanie planów dużych aktualnych i przyszłych projektów międzynarodowych.
- Rozpoznania potencjału osobowego i koordynacji działań w zakresie nowych inicjatyw np. obszarów gdzie występuje wieloletnia zmarzlina.
- Informowania o dublujących się zamierzeniach i projektach w Arktyce.
- Promocji tzw. „Dobrych Praktyk” w stacjach arktycznych.
- Pomoc w negocjacji pomiędzy operatorami a grupami naukowymi w zakresie planowania finansowego zadań i projektów.
- Dostęp do biuletynu informacyjnego o ważnych inicjatywach, konferencjach i spotkaniach grup roboczych pracujących w Arktyce.
- Prezentowania polskich osiągnięć naukowo-organizacyjnych w Arktyce w przygotowywanych i wydawanych broszurach FARO.

Aktualnie FARO skupia 21 państw (Austria, Chiny, Czechy, Dania, Finlandia, Francja, Holandia, Islandia, Japonia, Kanada, Korea Południowa, Niemcy, Norwegia, Polska, Portugalia, Rosja, Szwajcaria, Szwecja, Wielka Brytania, Włochy, USA).

Składkę członkowską pozostawiono w ostatnich bez zmian w wysokości 1500 USD, jest ona jednak opłacana w Koronach Duńskich ze względu na lokalizację sekretariatu w Aarhus University w Danii. Od 2021 roku składka będzie już w EURO

Polska Akademia Nauk uregulowała bez zwłoki swoją składkę za rok 2019 po otrzymaniu faktury.

Po dokonaniu zmian w statucie organizacji w 2018 roku i przyjęciu, że ustępujący Przewodniczący Zarządu (ExCom) przez rok następny będzie jeszcze członkiem Zarządu, aby nie zrywać ciągłości realizowanych prac, zadań i kontaktów, dlatego do spotkania plenarnego w maju 2019 roku członkiem ExCom był James Drummond z Canadian Network of Northern Operators. Został on zastąpiony przez Mortena Rusha z Danii którego wybrano na Walnym Zebraniu w Arkhangielsku.

Chociaż FARO nie jest siecią naukową, członkostwo w tej organizacji przynosi również korzyści społeczności naukowej dla krajów członkowskich. Strona internetowa FARO informuje o istniejących i planowanych infrastrukturach i ich operatorach w Arktyce, ułatwiając tym samym dostęp do niej. Daje dostęp do przykładów zarządzania ryzykiem w trakcie arktycznych prac terenowych. Coroczne spotkania są okazją dla organizacji regionalnych, krajowych i międzynarodowych do zaprezentowania wykorzystania i zapotrzebowania na arktyczną infrastrukturę i logistykę. Jest to też okazja do promocji krajowych, regionalnych i międzynarodowych programów i projektów badawczych. FARO jest również szansą dla krajowych naukowców do inicjowania nowych projektów badawczych z możliwością wykorzystania i dostępu do infrastruktury będącej w dyspozycji poszczególnych krajów partnerskich. W roku 2019 odbyło się 1 posiedzenie Plenarne i 7 posiedzeń Zarządu.

3) International Permafrost Association (IPA) - Międzynarodowe Stowarzyszenie Zmarzlinoznawstwa, przedstawiciel Polski - Prof. Rajmund Przybylak (UMK Toruń). Stałe i aktywne uczestniczenie w pracach IPA i udział w towarzyszącym im konferencjach pozwala na zapoznanie się z aktualnym stanem badań dotyczących permafrostu na świecie. Uczestnicząc w obradach i biorąc udział w głosowaniach jest możliwość wpływania na priorytetowe przyszłe kierunki badań, czy wybór liderów zespołów badawczych oraz władz stowarzyszenia. Jak już wielokrotnie pisałem ranga badań permafrostu rośnie z roku na rok i tak będzie póki globalne ocieplenie będzie trwało. Spowodowane jest to faktem, iż permafrost skrywa w sobie znaczne zasoby metanu w postaci zamrożonej, który jest ważnym gazem cieplarnianym. Jak co roku w styczniu zostanie przesłany do siedziby IPA raport roczny z działalności polskich badaczy w zakresie badań permafrostu i warstwy aktywnej w 2019 r. Śledząc od wielu lat te raporty zauważyć można rosnące zainteresowanie się polskich badaczy ww. problematyką. Ten raport, jak i raporty z poprzednich lat, będzie/są dostępne na stronie <http://ipa.arcticportal.org/publications/ipa-country-reports>). Są one niezwykle przydatne do prezentacji polskich osiągnięć w zakresie badań permafrostu, a tym samym także ich promocji. Postęp w tym zakresie jest na tyle duży, że w maju 2019 r. w czasie zebrania Zespołu Klimatologii i Kriologii Polarnej oraz ds. współpracy z International Permafrost Association (IPA), KBP PAN zastanawialiśmy się nad organizacją osobnej konferencji, na razie ogólnopolskiej, poświęconej badaniom permafrostu. Do tej pory wyniki badań permafrostu prezentowane są na corocznych Seminariach Meteorologii i Klimatologii Polarnej, a co dwa lata na Sympozjach Polarnych. W lipcu 2019 r. Warszawska Organizacja Turystyczna, Warsaw Convention Bureau złożyło atrakcyjną propozycję pomocy w organizacji europejskiej lub

nawet światowej konferencji permafrostu. Jest to temat możliwy do podjęcia, jeśli władze PAN wyrażą na to zgodę.

W 2019 r. nie odbyło się żadne spotkanie Rady IPA, będą one miały miejsce w czerwcu 2020 r. w czasie XII International Conference on Permafrost, która odbędzie się w Lanzhou w Chinach.

4) Scientific Committee on Antarctic Research (SCAR) - SCAR stanowi organizację pozarządową należącą do ICSU (International Council of Science), z siedzibą w Cambridge (Wielka Brytania). Polska została przyjęta do SCAR jako 13 państwo w 1978 r. w oparciu o prowadzone badania naukowe w Antarktyce i założenie stałej Polskiej Stacji Antarktycznej im. H. Arctowskiego na Wyspie Króla Jerzego w Antarktyce Zachodniej w 1977 r. Obecnie rodzina SCAR obejmuje już 43 kraje. Członkostwo w SCAR stwarza możliwości polskim naukowcom wpływania na światową politykę naukową w badaniach Antarktyki. Narodowymi delegatami do SCAR są dr hab. Wojciech Majewski, prof. IPal PAN oraz dr hab. Robert Bialik, prof. IBB PAN. W raportowanym roku nie odbyło się główne posiedzenie SCAR, które odbywa się w cyklu dwuletnim i odbędzie się dopiero w roku 2020 w Hobart w Australii.

Komitet Badań Polarnych PAN przygotowuje raporty dla SCAR zawierające spis polskich przedstawicieli współpracujących z tą organizacją a także rezultaty polskich badań naukowych w Antarktyce. Są one dostępne na stronie internetowej SCAR <http://www.scar.org> oraz stronie Komitetu Badań Polarnych PAN www.kbp.pan.pl/raporty.

5) Council of Managers of National Antarctic Programs (COMNAP) - Rada Menadżerów Narodowych Programów Antarktycznych. COMNAP jest drugą po ATCM (Układzie Antarktycznym) najważniejszą organizacją skupiającą 30 państw zaangażowanych w badania antarktyczne, posiadających stałe stacje badawcze i/lub narodowe programy badań antarktycznych. Polska jako posiadacz i operator całorocznej stacji naukowej oraz organizator corocznych wypraw naukowych, jest zobowiązana do aktywnego uczestnictwa w pracach oraz spotkaniach konsultacyjnych tej organizacji, na których ustala się m.in. międzynarodowe zasady zarządzania terenami o szczególnych wartościach przyrodniczych: ASMA (Antarctic Specially Managed Area), ASPA (Antarctic Specially Protected Area) oraz zasady wymiany informacji pomiędzy stacjami i państwami. COMNAP skupia przedstawicieli poszczególnych państw w wielu grupach roboczych zajmujących się m.in. sprawami zaopatrzenia stacji, transportu członków wypraw oraz sprzętu drogą lotniczą i morską, minimalizacji ingerencji działalności ludzkiej na środowisko naturalne, ochrony zasobów żywych i środowiska, zabezpieczenia medycznego, koordynacji akcji ratunkowych i wzajemnej pomocy pomiędzy stacjami, a także rekrutacją członków wypraw, wymianą informacji poprzez sieć, tworzeniem antarktycznych baz danych, regulacją ruchu turystycznego.

Państwa zaangażowane w działalność COMNAP mają za zadanie współpracować w zakresie wsparcia i rozwiązań logistyczno-operacyjnych w rejonie antarktycznym. Spotkanie obejmowało sesje plenarne, spotkania grup eksperckich oraz warsztaty. W spotkaniu COMNAP AGMW ze strony Polskiej uczestniczyła Dyrektor ds. Administracyjnych IBB PAN Agnieszka Kruszewska pełniąca jednocześnie funkcję Menadżera Polskiego Programu oraz dr Dariusz Puczko, IBB PAN. Oprócz delegatów Państw Antarktycznych w posiedzeniu COMNAP wzięli udział zaproszeni obserwatorzy Antarktycznych Programów Narodowych Kanady, Malezji, Portugalii, Szwajcarii oraz Turcji, delegacja reprezentująca SCAR (The Scientific Committee on Antarctic Research), delegacja reprezentująca sekretariat Układu Antarktycznego, delegacja reprezentująca CEP (The Committee for Environmental Protection), a także delegacja reprezentująca IAATO (The International Association of Antarctic Tour Operators), SOOS (Southern Ocean Observing System) oraz YOPP (Year of Polar Prediction). Wysłuchano raportów ze spotkań: Układu Antarktycznego, CEP, SCAR.

W ramach grup regionalnych Przedstawiciele Narodowych Programów Antarktycznych przedstawili i przedyskutowali informacje dotyczące naukowego sezonu antarktycznego 2019-2020. Przedstawiciel Polskiego Programu Antarktycznego, Dyrektor ds. Administracyjnych IBB PAN – Agnieszka Kruszewska, pełniąca jednocześnie funkcję Vice Chair w COMNAP, współprowadziła wraz z Antonio Quesada (Hiszpania) posiedzenie grupy regionalnej Peninsula, na której przedstawiono efekty prac grupy roboczej Peninsula Task Force Group (projekt finansowany przez COMNAP, zaangażowane państwa to: Polska, Hiszpania, Turcja, Chile, Korea Płd.) mającej na celu optymalizację wykorzystania zaplecza logistycznego (statków, samolotów, helikopterów, miejsc na stacji) poszczególnych państw realizujących narodowe programy antarktyczne.

Grupa ekspercka ds. Bezpieczeństwa COMNAP przeprowadziła aktualizację informacji z zakresu telemedycyny oraz sesję, która koncentrowała się na ułatwianiach logistycznych dla nauki. Grupa ekspercka ds. Rozwoju Kluczowych Technologii COMNAP skupiła się na omówieniu problematyki zasilania w prowadzonych pracach terenowych oraz wykorzystania kluczowych technologii w budowie baterii, wykorzystywanych w surowych warunkach klimatycznych. Wiele krajowych programów Antarktycznych podzieliło się informacjami na temat zdolności ich statków badawczych, w tym wielu nowo budowanych lub właśnie oddanych do eksploatacji, jak

i statków wycofywanych z użytkowania. COMNAP kontynuuje znaczące prace dotyczące zagadnień środowiskowych. W tym roku skupiono się na dyskusji związanej z koniecznością modernizacji oraz budowy nowych stacji polarnych w regionie. Szeroko omawiano kwestie technologii, rozwiązań logistycznych oraz bezpieczeństwa ppoż. przy tego typu działaniach. Jednocześnie uzgodniono konieczność zorganizowania sympozjum nt. "Antarctic Station Modernization: Future-proofing Infrastructure to Support Research and to Reduce Environmental Impact", które odbędzie się przy okazji przyszłorocznego posiedzenia COMNAP w Hobart, Australia.

Ponadto COMNAP kontynuuje prace związane z wypracowywaniem rekomendacji i rozwiązań związanych z bezpieczeństwem życia ludzkiego. Kontynuowane są również prace poświęcone gromadzeniu danych związanych z działalnością lotniczą na Antarktydzie, w tym z wykorzystaniem zdalnie sterowanych systemów samolotów (Remotely Piloted Aircraft Systems - RPAS) wykorzystywanych do wspierania nauki i logistyki.

Zarząd COMNAP:

Przewodnicząca: Kelly Falkner (US National Science Foundation/USAP);

Wiceprzewodniczący: John Guldahl (NPI / Norwegia), Agnieszka Kruszewska (IBB PAN / Polska) i Uwe Nixdorf (AWI / Niemcy), kontynuują swoją kadencję, na nowe kadencje zostali wybrani: Sergio Gago (Brazilian Secretariat of the Interministerial Commission for Sea Resources (SECIRM) / PROANTAR), Ho Il Yoon (Korean Polar Research Institute - KOPRI); Michelle Rogan-Finnemore (Sekretarz Wykonawczy) kontynuuje swoją funkcję i jest członkiem siedmioosobowego Komitetu Wykonawczego COMNAP.

6) European Polar Board /European Science Foundation (EPB) - Europejska Rada Polarna

Polskim Reprezentantem w EPB jest Prof. Jacek Jania.

European Polar Board (EPB) jest jedyną europejską organizacją naukową, która spełnia funkcje koordynacyjne europejskiej działalności badawczej w Arktyce i Antarktyce. Jest niezależną organizacją europejską która skupia akademie nauk, agencje funduszy ds. naukowych oraz duże instytucje akademickie z 19 państw europejskich: Austria, Belgia, Bułgaria, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Islandia, Luksemburg, Niemcy, Włochy, Holandia, Norwegia, Polska, Portugalia, Hiszpania, Szwecja, Szwajcaria, Wielka Brytania – łącznie 23 członków. Ma siedzibę w Hadze w Holandii. Celem EPB jest koordynacja europejskich działań i programów badawczych oraz organizacji działalności naukowej w obszarach polarnych, a także ważna funkcja doradcza w kształtowaniu europejskiej polityki dotyczącej Arktyki i Antarktyki, zwłaszcza w aspekcie badań naukowych.

Działania EPB są ukierunkowaną na zbliżenie współpracy w kilku obszarach strategicznych: monitoringu środowiska polarnego i udostępnienia danych, ochrony tego środowiska (m.in. zbadanie stanu i zagrożeń zanieczyszczenia plastikiem) oraz projektowania wspólnych kierunków badawczych na kolejne lata. Istotna jest współpraca i koordynacja przedsięwzięć w konkretnym wymiarze logistycznym.

Konkretne korzyści dla Polskiej Akademii Nauk oraz polskiego naukowego środowiska badaczy polarnych przynosi udział w programach i projektach inicjowanych przez EPB lub jej poszczególnych członków, a uzgadnianych na forum Europejskiej Rady Polarnej. Europejska Rada Polarna była katalizatorem projektu EU-PolarNet (2015-2020, finansowanego w ramach programu EU Horyzon 2020, jako "Działania koordynacyjne i wspierające"), który opracowuje i dostarcza strategiczne ramy i mechanizmy współpracy oraz priorytety naukowe, a zwłaszcza zmierza do zoptymalizowania wykorzystania infrastruktury polarnej. Koordynatorem polskiego udziału jest Instytut Geofizyki PAN. Uczestnictwo w pracach EPB oraz tego typu projektach daje partnerski dostęp do platformy ogólnoeuropejskiego współdziałania środowisk naukowych z państw UE (i nie tylko). We wrześniu 2019 r. zostało zainicjowane nowe pan-europejskie konsorcjum przygotowujące wniosek o sfinansowanie nowej fazy działań koordynacyjnych i wspierających europejskie badania polarne na wyższym poziomie zorganizowania w ramach projektu EU PolarNet 2. Do tego konsorcjum przystąpiła Polska (jednostka koordynująca – Centrum Studiów Polarnych, skupiające Uniwersytet Śląski oraz Instytut Geofizyki PAN i Instytut Oceanologii PAN). Obecnie trwają prace nad propozalem projektowym. EPB pełni kluczową rolę w tym procesie. Innym przykładem wejścia jednostek PAN do prestiżowej współpracy EPB i European Space Agency (ESA) jest projekt CHOICE dot. medycznych aspektów przygotowań do lotu załogowego na Marsa. W projekcie wykorzystywane są badania uczestników będących w długotrwałej izolacji podczas ekspedycji w stacjach polarnych. W tym projekcie uczestniczy łącznie 8 stacji, z ekipami zimującymi, tym Polska Stacja Polarna Hornsund na Svalbardzie, Arktyka (jej operatorem jest IGF PAN) oraz Polska Stacja Antarktyczna im. H. Arctowskiego (operatorem jest IBB PAN). Wyniki badań będą miały także praktyczne znaczenie dla operatorów stacji w związku z bezpieczeństwem medycznym i zdrowiem uczestników wypraw już po ich zakończeniu. W minionym roku EPB uczestniczył także w ważnej publikacji katalogu: „European Polar Infrastructure Catalogue” obejmującym (stacje naukowe, statki badawcze, samoloty). W przygotowaniu treści publikacji uczestniczyli przedstawiciele Polski. Prezentacja infrastruktury służy dalszemu umiędzynarodowieniu badań prowadzonych w polskich stacjach polarnych. Udział w EPB i inicjatywach tej rady ułatwia m.in. aplikowanie o korzystanie z europejskich stacji oraz statków badawczych w obu obszarach polarnych. Ponadto, przedstawiciele Polski w EPB promowali możliwość współpracy europejskiej w ramach projektu reaktywacji

polskiej stacji im. Antoniego Bolesława Dobrowolskiego w Antarktydzie Wschodniej. Inicjatywa ta budzi zainteresowanie i może stanowić jedną z dróg do międzynarodowej współpracy naukowej w tym obszarze.

Przedstawiciel Polski (Jacek Jania) aktywnie zaangażował się w działanie nowego zespołu zadaniowego *EPB Action Group on Environmental Impacts of Polar Research and Logistics*, proponując strukturę i treść przygotowywanego raportu, promując ponadto rozwiązania dotyczące ograniczeń oddziaływania stacji badawczych na środowisko, stosowane przez Polską Stację Polarną Hornsund na Svalbardzie.

W roku 2019 przedstawiciele PAN uczestniczyli aktywnie w obu posiedzeniach plenarnych EPB: wiosennym w Lizbonie w Portugalii oraz jesiennym w Brest we Francji. Ponadto w 4 telekonferencjach dotyczących realizacji projektów / programów związanych z działalnością EPB (J. Jania i P. Głowacki).

W związku planami obchodów 25-lecia European Polar Board w roku 2020, jako wydarzenie kulminacyjne jubileuszu zaproponowano jesiennie Posiedzenie Plenarne EPB w Polsce, w połączeniu z XXXVIII Międzynarodowym Sympozjum Polarnym w Toruniu (15-17.10.2020). Komitet Badań Polarnych PAN jest głównym patronem i współorganizatorem Sympozjum. Na posiedzeniu plenarnym EPB w Brest przyjęto jednogłośnie i z zadowoleniem to zaproszenie do Torunia. Będzie to pierwsze posiedzenie plenarne EPB w Polsce. Korzyści wynikające z uczestnictwa PAN w pracach EPB mają charakter ogólniejszy, związany z polityką naukową na arenie europejskiej. W tym bardzo ważny jest aspekt wizerunkowy oraz komponent promocji nauki polskiej na arenie europejskiej, jako jednego z krajów o bardzo silnych i efektywnych badaniach polarnych. Korzyści mają także aspekty naukowe – stymulację i ułatwienie wchodzenia polskich zespołów naukowych do prestiżowych programów i projektów europejskich. Mają one również efekty praktyczne, które obejmują współpracę operatorów polskich platform badawczych w Arktyce i Antarktyce – instytutów naukowych PAN, ale także większych zespołów naukowych z uczelni.

Wzmocnieniem współdziałania pomiędzy Europejską Radą Polarną, a PAN – reprezentującym całość środowiska polskich badaczy polarnych jest ponawiane postulowanie powołanie Komitetu Narodowego ds. współpracy z Europejską Radą Polarną, którą to funkcję *de facto* pełni już Komitet Badań Polarnych przy Prezydium PAN, a co wymagałoby sformalizowania.

VIII. Współpraca Komitetu z organami rządowymi, samorządowymi, innymi w zakresie reprezentowanej dyscypliny/ problemu naukowego (opis)

(np. współpraca z Sejmem, Senatem, jednostkami administracji rządowej, samorządu terytorialnego, współpraca z towarzystwami naukowymi, z innymi organizacjami).

- 1) Stała współpraca z Ministerstwem Spraw Zagranicznych w zakresie grupy roboczej *Polar Task Force* oraz udziału Polski w pracach Rady Arktyki i działań jako Państwa Konsultatywnego Traktatu Antarktycznego.
- 2) Współpraca z Ministerstwem Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, w ramach świadczenia doradztwa naukowego dla Polskich przedstawicieli w Komisji ds. Konwencji o Zachowaniu Żywych Zasobów Morskich Antarktyki w szerokim spektrum spraw rybołówstwa dalekomorskiego.

IX. Pozostałe informacje, istotne ze względu na specyfikę działalności Komitetu.

Należy podkreślić, że przedstawiciele Prezydium KBP oraz Członkowie KBP aktywnie uczestniczą w popularyzacji wiedzy o obszarach polarnych w różnych formach (wykłady, wywiady dla mediów, artykuły popularno-naukowe), wskazując znaczenie obu regionów polarnych dla globalnych zmian klimatu oraz istotnych komponentów środowiska (poziom mórz) oraz sytuacji geopolitycznej, zwłaszcza w Arktyce.

Istotnym obszarem aktywności jest także promowanie Komitetu, a szerzej polskiego dorobku naukowego, podczas udziału w konferencjach międzynarodowych, czy podczas staży w zagranicznych ośrodkach naukowych.

Warszawa, dnia 31 stycznia 2020 r.

Przewodniczący Komitetu Badań Polarnych

Zastępca Przewodniczącego Komitetu Badań Polarnych

Prof. dr hab. Piotr Głowacki

Dr hab. Michał Łuszczuk